

ตอนที่ ๑

ข้อมูลทั่วไปโรงเรียน

๑. สภาพทั่วไปของสถานศึกษา

๑.๑ ข้อมูลทั่วไป

โรงเรียนบ้านขอนแก่นตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่บ้านขอนแก่น หมู่ที่ ๔ ต.หนองผือ อ.ท่าลี่ จ.เลย ที่ศาลาวัดจี้วงมบ้านขอนแก่น มีเนื้อที่ ๙ ไร่ ๓ งาน ๒๐ ตารางวา โดยมีนายสุพันธ์ โกมลไสย เป็นครูใหญ่คนแรก

โรงเรียนบ้านขอนแก่น ตำบลหนองผือ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต ๑ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ ๖

อาณาเขตโรงเรียนบ้านขอนแก่น

ทิศเหนือ	จรดทางเข้าหมู่บ้าน
ทิศใต้	จรดที่นายมี พรหมมีนิล
ทิศตะวันออก	จรดที่นายศรี คำบุยา
ทิศตะวันตก	จรดถนนสาธารณะ

๑.๒ ผลการประเมินสถานภาพ

ผลจากการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของโรงเรียนพบว่า สภาพแวดล้อมภายนอกมีโอกาสมากกว่าอุปสรรค กล่าวคือ การให้ความร่วมมือของครอบครัวและชุมชนด้านแรงงานแก่โรงเรียน ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน ชุมชนยังมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ ส่วนอุปสรรค คือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้น้อย และมีฐานะปานกลางถึงคนยากจน ทำให้การระดมทรัพยากรในด้านเศรษฐกิจ (เงิน) นั้นไม่เพียงพอ ในส่วนที่เป็นโอกาสจากภายนอกนั้นก็ยังมีมากเช่น การให้ความร่วมมือด้านแรงงานแก่โรงเรียน ชุมชนมีวัฒนธรรมประเพณีเป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน

สำหรับปัจจัยภายในมีจุดแข็งน้อยกว่าจุดอ่อน ปัจจัยภายในที่มีจุดอ่อนที่เป็นจุดอ่อน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังค่อนข้างต่ำต้องปรับปรุง วัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษายังไม่ทันสมัย อาคารเรียนและบุคลากรไม่เพียงพอ ส่วนปัจจัยภายนอกที่มีจุดแข็ง คือ สามารถกระจายอำนาจสู่กรรมการสถานศึกษาให้มีส่วนร่วมในการกำกับ ติดตาม และจัดการศึกษา บุคลากรมีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบ มีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี และสามารถเกณฑ์เด็กเข้าเรียนครบ ๑๐๐%

สรุปว่า โรงเรียนบ้านขอนแก่นได้ผลการวิเคราะห์อยู่ในกลุ่มสภาพปัญหา Question Marks “เอื้อแต่อ่อน” เป็นกลุ่มกลยุทธ์ความถนัดที่มีปัจจัยภายนอกและภายในที่เอื้อแต่อ่อน หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีปัญหาที่จะต้องแก้ไขจุดอ่อน ในขณะที่สภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียน ดังนั้น ควรเลือกดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในส่วนที่มีความรู้ความชำนาญ เพื่อพัฒนาสมรรถนะภายในให้มีความเข้มแข็ง

๓. ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา

ผู้บริหาร

นายสหรัฐ เต็มวงษ์

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านขอนแก่น

ข้อมูลบุคลากร

บุคลากร	ชาย	หญิง	รวม
ข้าราชการครู	-	๓	๓
เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	๑	๑
ลูกจ้างชั่วคราว	-	๑	๑
นักการภารโรง	๑	-	๑
รวม	๑	๕	๖

ข้อมูลนักเรียนปีการศึกษา 2562

ชั้น	ชาย	หญิง	รวม
ชั้นอนุบาล ๑	๔	๒	๖
ชั้นอนุบาล ๒	๖	๓	๙
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑	๐	๑	๑
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒	๒	๒	๔
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓	๑	๓	๔
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔	๓	๓	๖
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	๗	๕	๑๒
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๓	๓	๖
รวม	๒๖	๒๒	๔๘

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านขอนแก่น ส่งเสริมคุณธรรม ขยายโอกาสทางการเรียนรู้สู่เกณฑ์มาตรฐาน สืบสานวัฒนธรรม ร่วมชุมชนพัฒนาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามรอยเศรษฐกิจพอเพียง หลีกเลี้ยงยาเสพติด พัฒนาชีวิตสู่สากล

พันธกิจ (MISSION)

๑. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนมีลักษณะอันพึงประสงค์
๒. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
๓. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

เป้าหมาย (GOAL)

๑. ผู้เรียนมีความรู้ตามศักยภาพของตนเอง มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์มาตรฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข
๒. ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. โรงเรียนมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ
๔. บุคลากรมีทักษะความสามารถสอดคล้องกับยุคปฏิรูปการเรียนรู้การสอน

ตอนที่ ๒

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๑ ความเป็นมาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ครูและบุคลากรในโรงเรียนล้วนต้องทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะความสามารถ มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนเก่ง คนดี คนที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นปกติสุข ตามเจตนารมณ์และเป้าหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ แต่การที่ครูและบุคลากรของโรงเรียนจะสร้างผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพได้นั้น ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัจจัยหลายอย่าง อาทิ นโยบายและแผนงาน ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน ความรู้ความสามารถของครู การให้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม และที่สำคัญคือ ความพร้อมของตัวผู้เรียน เพราะความพร้อมของผู้เรียนเป็นปัจจัยชี้ขาดว่าการจัดการเรียนรู้จะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นหรือล้มลุก ชุกขลัก การจัดการเรียนรู้จึงแตกต่างจากการสอน เพราะการสอนนั้นเป็นเพียงแค่การใช้ข้อมูลได้อย่างครอบคลุมตามขอบข่ายเนื้อหาที่กำหนดก็เป็นอันหมดหน้าที่ของผู้สอน แต่การจัดการเรียนรู้จะต้องทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละชั้นที่มีจำนวนมากมีความแตกต่างกันในทุกด้าน ภูมิหลังและพื้นความสามารถของผู้เรียนมีความหลากหลาย จึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่ครูจะจัดการเรียนรู้ และบริหารจัดการชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นครูจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการทำงานที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่า “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน” เป็นกลไกในการพัฒนาผู้เรียนทั้งในทางส่งเสริมพัฒนาการ ป้องกันแก้ไข และให้ความช่วยเหลืออย่างสอดประสาน เชื่อมโยงผสมกลมกลืนไปกับการจัดการเรียนรู้ตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย

แต่เดิมโรงเรียนยังไม่มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนเป็นเพียงการดูแลไปตามความเอาใจใส่ของครูแต่ละคน สอนจบ สอบเสร็จ ก็เป็นอันหมดภาระ ต่างคนต่างไป มักปล่อยให้เป็นที่ของครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง หรือครูที่มีจิตอาสาทำหน้าที่ดูแล แก้ไขพฤติกรรมที่ครูและโรงเรียนเห็นว่าเป็นปัญหา มักยึดกฎหมาย มีกฤษฎีการะเบียบ ข้อบังคับ และการลงโทษผู้เรียนให้เด็ดขาดเกิดความกลัว ไม่กล้าขัดคำสั่ง ปกครองให้ผู้เรียนสยบ สงบเสงี่ยมอยู่ภายใต้อำนาจของผู้บริหารและฝ่ายปกครอง การดูแลนักเรียนจึงเน้นไปถึงการควบคุม ส่วนงานแนะแนวในโรงเรียนแม้จะเป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์ ใช้หลักจิตวิทยาญาณแก้ปัญหา ดูแลช่วยเหลือ และพยายามปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนด้วยวิธีการจัดการเชิงบวก แต่งานแนะแนวก็มีข้อจำกัดหลายประการ อาทิ ครูแนะแนวไม่เพียงพอ หรือไม่มีเลยในบางโรงเรียน ส่วนครูที่ทำหน้าที่แนะแนวส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการแนะแนว ครูแนะแนวมีคาบสอน มีภาระหน้าที่ที่จะต้องให้บริการด้านการแนะแนว ทั้งในเรื่องการศึกษาต่อ การแนะแนวอาชีพ การจัดบริการด้านทุนการศึกษา ซึ่ง

เป็นไปได้ยากมากที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะอยู่ในความรับผิดชอบของครูแนะแนว เพราะการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในปัจจุบันครอบคลุมไปในหลายมิติ ทั้งทางด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ ด้านการเรียนรู้ ด้านสวัสดิภาพและความปลอดภัย ด้านการปกป้องคุ้มครอง รวมทั้งการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การดูแลนักเรียนที่ยังไม่เป็นระบบ ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนบ้าง ไม่ทั่วถึงบ้าง ไม่ทันเวลาบ้าง ไม่ถูกวิธีบ้าง ไม่มีข้อมูล ไม่เป็นธรรมกับผู้เรียนบางกลุ่มคน ยิ่งสถานการณ์ปัญหาสังคมที่มีความรุนแรงมากขึ้น และเริ่มขยายตัวสู่โรงเรียนอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวซึ่งขาดความมั่นคง เข้มแข็ง มีแนวโน้มสูงที่จะออกกลางคัน สถิติการออกกลางคันของแต่ละโรงเรียนสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวทางการศึกษา การออกกลางคันนอกจากเป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาแล้วยังเป็นระเบิดเวลาของปัญหาสังคมที่รัฐบาลจะต้องใช้งบประมาณสูงมากขึ้นไปอีก เพราะการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ปัญหาของเด็กและเยาวชนจึงนำไปสู่ความเดือดร้อนของครอบครัว ความไม่สงบสุขของสังคม และพัฒนาไปสู่ความไม่มั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความตระหนักต่อสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวจึงมีนโยบายให้สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นกลไกในการประคับประคองและส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้อยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตร ให้เป็นระบบที่สามารถดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาผู้เรียนทุกคน ทั้งในมิติสุขภาพ สวัสดิภาพ สถิติปัญหา อารมณ์สังคม โดยผู้เรียนแต่ละคนได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างรอบด้าน ผู้เรียนแต่ละคนมีเจ้าภาพหลัก เจ้าภาพร่วม มีการแสวงหาเครือข่ายและมีอาชีพจากภายนอก เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกินเลยไปจากศักยภาพและความสามารถของโรงเรียน และคาดหวังให้โรงเรียนดำเนินการตามหลักการและขั้นตอนที่ทุกคนรับรู้กันโดยทั่วไปว่า “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน”

๒.๒ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

“ปีการศึกษา ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘ เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน”

ความคาดหวังของ สพฐ.

“ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด” เน้นให้โรงเรียนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการ และให้ความสำคัญเป็นกรณีพิเศษกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

๑. ครูทุกคนให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเอาใจใส่สามารถนำหลักการ ๕ หลักของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปปรับใช้ชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม

๒. ครูผู้ปกครอง และนักเรียนร่วมกันเรียนรู้ปัญหา และแสวงหาแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียนด้วยแนวคิดและวิธีการที่สร้างสรรค์

๓. ผู้บริหารโรงเรียนตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสามารถบูรณาการเข้าระบบอื่นๆที่มีอยู่ในโรงเรียน

๔. โรงเรียนทุกแห่งมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง

๕. โรงเรียนทุกแห่งปลอดจากการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบ
๖. โรงเรียนแต่ละแห่งมีความคิดริเริ่ม วิธีการและนวัตกรรมใหม่ๆ ในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกัน แก้ไข และดูแล ช่วยเหลือนักเรียน
๗. เขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งมีฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือเป็นปัจจุบัน
๘. เขตพื้นที่การศึกษาทุกแห่งมียุทธศาสตร์ มาตรการและแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นเอกภาพ
๙. โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษามีเครือข่ายความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกด้าน
๑๐. ในสังคมมีทัศนคติและมีความเชื่อที่ถูกต้องตรงกันว่าเด็กไม่ใช่ปัญหาของสังคม แต่ปัญหาของสังคม ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก

๒.๓ นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑

ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองดอแก้ว ได้ดำเนินการตามนโยบายของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต ๑ (ดร.รอง ปัญสังกา) ๕๘ ข้อ ดังนี้

- ข้อ ๑ นักเรียน ชั้น ป.๑ อ่านออกเขียนได้ ๑๐๐% และนักเรียนชั้น ป.๖ อ่านคล่องเขียนคล่อง ๑๐๐% “โครงการทำพิสูจน์”
- ข้อ ๒ นักเรียนผ่านการคัดกรองหาความพิการครุมีแผน IIP@IEP ครูได้รับการอบรมการคัดกรอง (ครู ป.๓,ป.๖, ม.๓)
- ข้อ ๓ นักเรียนทุกคนผ่านการคัดกรองตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- ข้อ ๔ นักเรียนได้รับการเยี่ยมบ้าน ๑๐๐%
- ข้อ ๕ ครูใช้สื่อและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐาน
- ข้อ ๖ ครูทุกคนได้รับการนิเทศระดับชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ ๒ ครั้ง
- ข้อ ๗ โรงเรียนดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในครบ ๘ องค์ประกอบ ๑๐๐%
- ข้อ ๘ โรงเรียนมี Website และใช้ระบบ E-office สพป.ใช้ AMSS เต็มรูปแบบมี E-News และมีกลุ่ม Line
- ข้อ ๙ โรงเรียนจัดบรรยากาศการเรียนตามแนวคิด BBL ครูสอนแบบ PBL (Project Based Learning) CBL (Creativity Based learning)
- ข้อ ๑๐ โรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการมีโรงเรียนสุจริต/โรงเรียนใสสะอาด/ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส (Integrity and Transparency Assessment : ITA)
- ข้อ ๑๑ ยกระดับค่าเฉลี่ย NT ชั้น ป.๓ และ ๖ ชั้น ป.๖ และม.๓ ให้สูงขึ้น
- ข้อ ๑๒ ปลุกฝังค่านิยม ๑๓ ประการครบถ้วนและสอดคล้องกับช่วงวัย
- ข้อ ๑๓ เด็กพิการร้อยละ ๘๐ ได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
- ข้อ ๑๔ สนองนโยบายเร่งด่วน เช่น STEM,ลดเวลาเรียน,ธนาคารขยะ,รร.แม่เหล็ก,ประชารัฐ,สภานักเรียน (TSC Green Challenge) ฯลฯ
- ข้อ ๑๕ ผู้บริหารในโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกลุ่ม ๑๐% ล่างได้รับการพัฒนา
- ข้อ ๑๖ มีทีมวิชาการในระดับเขตและระดับกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนระดับ ๑๑ ทีม

- ข้อ ๑๗ ศึกษานิเทศก์ นิเทศอย่างหลากหลาย(ร่วมพัฒนา ออนไลน์ แนวใหม่ เต็มรูป Face to Face Counselling: F.C.C.)
- ข้อ ๑๘ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสุขภาพจิต สุขภาพกายที่ดีและมีความสุขในการทำงาน
- ข้อ ๑๙ เรื่องร้องเรียนเป็นศูนย์ (Zero) มีหน่วยเฝ้าระวังทางวินัย
- ข้อ ๒๐ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ครูและบุคลากรทางการศึกษามีผลงาน/นวัตกรรมและได้รับรางวัล คิดเป็นร้อยละ ๑๐
- ข้อ ๒๑ สพป.มีเครื่องมือ ระบบ และพัฒนา แบบทดสอบให้มีมาตรฐาน จัดเป็นคลังข้อสอบ ที่มีคุณภาพ
- ข้อ ๒๒ ครูนำผลการสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อ รายบุคคลและนำไปสอนซ่อมเสริม
- ข้อ ๒๓ ครูใช้รูปแบบการประเมินอย่างหลากหลาย ครอบคลุมในความเป็นมนุษย์
- ข้อ ๒๔ โรงเรียนคุณธรรมนักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (สัมมาคารวะ ๕ห้องชีวิต โต๊ะเรียน หอน้ำ ห้องเรียน ความสะอาดฯ)
- ข้อ ๒๕ ใช้ระบบ Quality ในการให้ความดีความชอบมากกว่าระบบคิว (ประเมิน ๘๐:๒๐)
- ข้อ ๒๖ ผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และสมรรถนะด้านภาษา
- ข้อ ๒๗ ระบบการพิจารณาย้ายครูใช้ทั้งวิชาเอกและประสบการณ์
- ข้อ ๒๘ ใช้ ASEAN Curriculum เต็มรูปแบบ ASEAN Language laos/Vietnamese/Chinese
- ข้อ ๒๙ ครูวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดในการเขียนแผนการสอน
- ข้อ ๓๐ ครูมีบันทึกการสอนแทนกรณีไม่อยู่ ไปราชการ ป่วย ลา ขาด
- ข้อ ๓๑ ใช้ตารางสอนแบบยืดหยุ่น ป.๓/ป.๖/ม.๓ (Flexible Subject Time Table) or (flexible Schedule)
- ข้อ ๓๒ ใช้การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเท่าที่จำเป็นเท่านั้น (ห้ามใช้สอน ป.๑ และวิชาเอกของตน)
- ข้อ ๓๓ ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำแผนพัฒนาตนเอง ID PIAN (Individual Development Plan)/มีคู่มือพัฒนา
- ข้อ ๓๔ ครูและนักเรียนใช้ ICT ในการแสวงหาความรู้บูรณาการ DLTV,DLIT,ETV
- ข้อ ๓๕ จัดการศึกษาทางเลือกในโรงเรียนที่มีความพร้อมอย่างน้อยกลุ่มโรงเรียนละ ๑ แห่ง
- ข้อ ๓๖ จัดตั้งกองทุนช่วยเหลือนักเรียน
- ข้อ ๓๗ สร้างบ้านน้ำใจให้เด็กยากจน ๘๙ หลัง ภายในปี ๒๕๖๓
- ข้อ ๓๘ ให้มีศูนย์พัฒนาทรัพยากรบุคคล ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาและได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ
- ข้อ ๓๙ จัด MOU กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจัดตั้งอาสาสมัครการศึกษา (อสศ.)
- ข้อ ๔๐ สพป.มุ่งสู่มาตรฐานบริการเกินคาด
- ข้อ ๔๑ เพิ่มบทบาทและพัฒนาศักยภาพกรรมการ ๓ บอร์ด
- ข้อ ๔๒ มีโรงเรียนแกนนำโรงเรียนดี ๕ วิถีอย่างน้อยกลุ่มละ ๑ โรงเรียน
- ข้อ ๔๓ มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับทุกคนอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย

- ข้อ ๔๔ มีและพัฒนาค่ายลูกเสือให้ได้มาตรฐาน กลุ่มละ ๑ แห่ง
- ข้อ ๔๕ จัดตลาดนัดวิชาการ/มหกรรมการศึกษาเพื่ออาชีพ ได้แก่ นิทรรศการ การแสดงของนักเรียน
จำหน่ายสินค้า OSOP
- ข้อ ๔๖ มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามรูปแบบ TEPE Online, Clinic, ครูไม่ตรงเอก
- ข้อ ๔๗ MOU โรงเรียนใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชั่น
- ข้อ ๔๘ ใช้ AHHA Education มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและนำ CEFR มาใช้เป็นกรอบ
ในการประเมิน(นักเรียน ม.๓ อ่านได้เขียนได้ ๑๐๐%)
- ข้อ ๔๙ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนมีรูปแบบ (Model) ในการพัฒนา
(ODOM,OPOP,OSOM)
- ข้อ ๕๐ ช่วงชั้นที่ ๑-๒ เน้นวิชาคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ/คณิตคิดเร็ว ท่องสูตรคูณ
และท่องอาขยาน
- ข้อ ๕๑ จัดการเรียนรู้วิชาชีพ (ที่นำไปประกอบอาชีพได้)ในระดับชั้นมัธยมศึกษา
- ข้อ ๕๒ โรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสุขภาวะจิตศึกษา ๑๐๐% สุขอนามัย สวัสดิภาพสวัสดิการ
ของนักเรียนต้องมาที่หนึ่ง
- ข้อ ๕๓ ใช้แบบการสอนภาษาไทย”การแจกลูกสะกดคำแบบโบราณ”กับนักเรียนชั้น ป.๑
- ข้อ ๕๔ ครูสอนแล้วสอบโดยใช้รูปแบบ NT O-Net และ PISA (กระดาษคำตอบ ฝนดินสอ)
- ข้อ ๕๕ พัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO.)
- ข้อ ๕๖ มีระบบกำกับ ติดตาม ประเมินผล เชิงบูรณาการ (Integrated Assessment)
- ข้อ ๕๗ โรงเรียนสีขาว (Vice-free School)
- ข้อ ๕๘ โรงเรียนปลอดขยะ (Zero waste)

๒.๔ นโยบายโรงเรียนบ้านขอนแก่น

๑. นักเรียนทุกคนได้รับการคัดกรองตามระบบช่วยเหลือนักเรียน
๒. นักเรียนทุกคนได้รับการเยี่ยมบ้านครบ ๑๐๐%
๓. นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมรู้จักรับผิดชอบตนเอง
๔. นักเรียนโรงเรียนบ้านขอนแก่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ๓% ทุกปี
๕. นักเรียนก่อนประถมศึกษา ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และสมรรถนะ

ด้านภาษา

๖. ครูและนักเรียนโรงเรียนบ้านขอนแก่นใช้ ICT ในการแสวงหาความเป็นบูรณาการ
๗. โรงเรียนบ้านขอนแก่นจัดสร้างบ้านนักเรียนยากจนภายในปี ๒๕๖๑ อย่างน้อย ๑ หลัง
๘. โรงเรียนบ้านขอนแก่นมีภาคีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ต่อเนื่องและหลากหลาย
๙. โรงเรียนบ้านขอนแก่นจัด MOU กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ร่วมกันพัฒนา

คุณภาพผู้เรียน

๑๐. มีการพัฒนาเพื่อพัฒนาการเรียนของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านขอนแก่น

๑. พัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม
๒. พัฒนาผู้เรียนสู่เกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา
๓. นำศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน
๔. ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน
๕. ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้ปลอดภัยเสพติด โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ตอนที่ ๓

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่างๆซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่าปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่นๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่างๆเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองงาม เป็นบุคคลที่คุณค่าของสังคมต่อไป

๓.๑ ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่มุ่งให้การคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไข ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพนักเรียน อย่างมีแบบแผนและมีขั้นตอนชัดเจน โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข มีสมรรถนะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันอย่างเหมาะสม เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยจากสภาวะวิกฤตต่างๆ ได้

๓.๒ วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนขั้นตอนชัดเจนในการส่งเสริมพัฒนาป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อให้นักเรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ บนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหาจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้เป็นระบบที่มุ่งวางพื้นฐานและแนวทางการดำเนินการในประเด็นสำคัญดังนี้

๑. การปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหาร ครู - อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มุ่งไปสู่ความรับผิดชอบในการดูแลพัฒนาการของนักเรียนอย่างเป็นองค์รวม (Educating the Whole Child)
๒. การวางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนทุกคนมีครู - อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะดูแลทุกข้อสงสัยอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง โดยเชื่อมประสานการดำเนินงานทุกส่วนทั้งทั้งโรงเรียน
๓. การสนับสนุนให้ครู - อาจารย์ได้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้การดูแลที่บ้าน โรงเรียน และชุมชนเชื่อมประสานกัน
๔. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือกัน เผื่อระวัง ดูแลช่วยเหลือสนับสนุนบุตรหลาน
๕. การประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการและสหวิชาชีพ

๓.๓ ประโยชน์และคุณค่าของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๑. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
๒. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น
๓. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้
๔. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
๕. นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

๓.๔ วัตถุประสงค์

๑. ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ ดูแล แก้ไขปัญหาต่างๆ และได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ถูกวิธีและทันเวลา ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
๒. เป็นกลไกสำคัญในการลดปัญหาการออกกลางคัน แต่จะช่วยประคับประคองให้ผู้เรียนอยู่ในระบบการศึกษาได้ตลอดหลักสูตร
๓. สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม ว่าผู้เรียนแต่ละสถานภาพจะได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกัน

๔. ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ผู้เรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างอบอุ่นด้วยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด

๕. ผู้เรียนรักโรงเรียน ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีทักษะชีวิต สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๖. ผู้เรียนได้รับการพัฒนา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นผู้รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีความฉลาดทางด้านอารมณ์ ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาความเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม มีเป้าหมายในชีวิตและมุ่งมั่นไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค

๗. มีเครือข่ายความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ก่อให้เกิดระบบงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง

๓.๕ องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ๕ ประการ คือ

๑. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
๒. การคัดกรองนักเรียน
๓. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
๔. การป้องกัน แก้ไขปัญหา และดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๕. การส่งต่อ

แต่ละองค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าว มีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ

กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ตลอดกระบวนการ โดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้ปกครอง ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือตัวอย่างสรุปได้ ดังนี้

หมายเหตุ ระดับชั้นต่างๆ สามารถพิจารณาเลือกใช้วิธีการ และเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ระบุเพื่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตามความเหมาะสมของสภาพโรงเรียน

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
๑. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ศึกษาข้อมูลจาก ๑) ระเบียบสะสม ๒) ประวัติส่วนตัว ๓) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ๔) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q) ๕) การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ๖) การเยี่ยมบ้านนักเรียน ๗) การสัมภาษณ์ผู้ปกครองผู้แทนชุมชน ๘) อื่นๆ	๑) ระเบียบสะสม ๒) ประวัติส่วนตัว ๓) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ๔) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q) ๕) แบบสัมภาษณ์นักเรียน ๖) แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและการเยี่ยมบ้านนักเรียน ๗) แบบบันทึกการตรวจสอบสุขภาพด้วยตนเอง ๘) อื่นๆ
๒. การคัดกรองนักเรียน ๒.๑ กลุ่มพิเศษ (ผู้นำจิตวิญญาณ) ๒.๒ กลุ่มปกติ (แบ่งบาน) ๒.๓ กลุ่มเสี่ยง (ดอกไม้แห่งความหวัง) ๒.๔ กลุ่มมีปัญหา (คุ่มครอง)	วิเคราะห์ข้อมูลจาก ๑) ระเบียบสะสม ๒) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ๓) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q) ๔) แหล่งข้อมูลอื่น ๆ	๑) เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน ๒) แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ๓) แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน
๓. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	จัดกิจกรรมต่อไปนี้ ๑) กิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) ๒) ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) ๓) กิจกรรมเสริมสร้างทักษะชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ๔) กิจกรรมอื่นๆ ที่ครูพิจารณาว่าเหมาะสมในการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น	๑) แนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียน ๒) แนวทางการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนของโรงเรียน ๓) แบบบันทึก/สรุปประเมินผลการดำเนินกิจกรรม * โฮมรูม * ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน * อื่น ๆ

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
<p>๔. การป้องกัน แก้ไขปัญหา และดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>๔.๑ การป้องกันสำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม</p> <p>๔.๒ การแก้ไขสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง(กลุ่มห่วงใย)/มีปัญหา (กลุ่มใจผูกพัน)</p>	<p>๑) ให้การปรึกษาเบื้องต้น</p> <p>๒) ประสานงานกับครูและผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน</p> <p>๒.๑ กิจกรรมในห้องเรียน</p> <p>๒.๒ กิจกรรมเสริมหลักสูตร</p> <p>๒.๓ กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy)</p> <p>๒.๔ กิจกรรมซ่อมเสริม</p> <p>๒.๕ กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง</p>	<p>๑) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน</p> <p>๕ กิจกรรม</p> <p>๒) แบบบันทึกสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล</p> <p>๓) แบบบันทึกรายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p>
<p>๕. ส่งต่อ</p> <p>๕.๑ ส่งต่อภายใน</p> <p>๕.๒ ส่งต่อภายนอก</p>	<p>๑) บันทึกการส่งนักเรียนไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา ครูพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งต่อภายใน</p> <p>๒) บันทึกการส่งนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกโดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ</p>	<p>๑) แบบบันทึกการส่งต่อของโรงเรียน</p> <p>๒) แบบรายงานแจ้งผลการช่วยเหลือนักเรียน</p>

๓.๖ บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สถานศึกษา เป็นสถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ที่จะให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ชื่นพื้นฐาน และบุคลากรอื่นๆ

๓.๖.๑ ผู้บริหารสถานศึกษา

ในฐานะที่ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีบทบาทหน้าที่ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
๑. บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ของสถานศึกษาที่ชัดเจน และมี ประสิทธิภาพ	๑. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ การดำเนินงานตา ระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ๒. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคน และบุคลากรที่ เกี่ยวข้องเห็นคุณค่า และความจำเป็นของระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ๓. กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนให้ เหมาะสมกับสถานศึกษา ๔. แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามความ เหมาะสม ๕. ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์การ จำแนกกลุ่มนักเรียน ๖. ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับ ความรู้เพิ่มเติม มีทักษะเกี่ยวกับระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
๒. ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและ บุคลากรภายนอกเช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่างๆ สาธารณสุขโรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ	๑. เชิญร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ๒. ประชุมหารือและขอความร่วมมือ
๓. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตามประเมินผล สนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน	๑. กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน ๒. นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ๓. ยกย่อง ให้รางวัล เผยแพร่ผลงาน การดำเนินงาน ในโอกาสต่างๆ

๓.๖.๒ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา (ทีมทำ)

ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด และเป็นบุคลากรหลักในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
๑. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	๑. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลจัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ๒. หาข้อมูลเพิ่มเติมโดยนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูล และ ปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน ๓. เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ ๔. วิเคราะห์ข้อมูล
๒. คัดกรอง จำแนกกลุ่มนักเรียน	๑. ดำเนินการคัดกรองนักเรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนด ๒. สรุปผลการจำแนกคัดกรองเป็นกลุ่ม
๓. จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริม โดย ๑. เยี่ยมบ้าน ๒. กิจกรรมโฮมรูม ๓. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ๔. ประชุมผู้ปกครอง ๕. วารสารประชาสัมพันธ์ ๖. อื่นๆ
๔. จัดกิจกรรม ป้องกันและแก้ไข	๑. ให้คำปรึกษา ๒. ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น ๓. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข
๕. ส่งต่อ	ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคล/ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
๖. รายงานผล	๑. รายงานผลระหว่างการทำงาน ๒. รายงานผลเมื่อสิ้นสุด

๓.๖.๓ นักเรียน

นักเรียน เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือ และให้ความช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
บทบาทหน้าที่ของนักเรียนและสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	๑. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการนักเรียน ๒. ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมของนักเรียนใน สถานศึกษา ๓. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ๔. สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง ๕. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ๖. ประสานสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับบ้าน

๓.๖.๔ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ทีมนำ)

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงาน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังนี้

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
ให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	๑. ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ๒. เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไขนักเรียน ๓. ติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานองค์กรต่างๆ ในการส่งเสริม พัฒนา แก้ไข ๔. อำนวยความสะดวกในการประสานงานเมื่อสถานศึกษาต้องการ ความช่วยเหลือ

๓.๖.๕ ผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชน เป็นบุคคลและกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การเอาใจใส่ดูแลนักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง ชมรม สมาคมผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนผู้ปกครอง

๓.๖.๖ ผู้ปกครอง/เครือข่ายผู้ปกครอง

เป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานดังนี้

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
๑. อบรมดูแลและเป็นแบบอย่างที่ดี ในการดำรงชีวิต ครอบครัวยุคใหม่ มีความรักความเข้าใจและให้ความอบอุ่น	๑. จัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์ให้นักเรียนได้สัมผัสกับตัวอย่างที่ดี ๒. สนับสนุนให้กำลังใจแก่นักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ และศักยภาพของตนเอง ๓. ใช้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตรหลาน
๒. สนับสนุนให้ความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน	๑. เข้าร่วมประชุม วางแผน หาแนวทางการดำเนินงาน ๒. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหานักเรียน
๓. เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินงานที่ดีแก่นักเรียน	๑. ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดีแก่นักเรียน ๒. เสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานชีวิตที่ดีให้นักเรียน

๓.๖.๗ ชุมชน

ชุมชน เป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็ก บุคคลทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
สนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	๑. จัดสภาพแวดล้อมชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนา นักเรียน ๒. ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน ๓. เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน ๔. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ๕. ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับ สถานศึกษา ๖. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

๓.๖.๘ ภาควิเคราะห์/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ควรประสานความร่วมมือ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น สาธารณสุขจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สถานีตำรวจ องค์กรเอกชน องค์กรอิสระ ซึ่งมีความสามารถให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือ ดังนี้

๑. ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กวัยต่างๆ
๒. สอดส่องดูแลให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งด้านความปลอดภัยและการแก้ปัญหาพฤติกรรม
๓. ร่วมมือกับสถานศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
๔. เป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกงาน และเพิ่มพูนประสบการณ์แก่นักเรียนตามความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และความถนัด
๕. ติดตามผล สะท้อนปัญหา และแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๖. ให้ความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจ
๗. ให้การสนับสนุนและเป็นเครือข่ายในการพัฒนาและขยายผลการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

๓.๗ แนวปฏิบัติของสถานศึกษา

การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เข้าสู่สถานศึกษา มีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วย กิจกรรมต่างๆ และนำไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา ๑ รอบปี ซึ่งมีความมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านขอนแก่น
(ในหนึ่งรอบปี ระหว่างเมษายน – มีนาคมของปีถัดไป)

การดำเนินงาน	ระยะเวลาประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑. วินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) กิจกรรมที่ ๑ แต่งตั้งคณะกรรมการ กิจกรรมที่ ๒ วิเคราะห์สภาพความพร้อม พื้นฐานของสถานศึกษาและ จัดทำแผน ปฏิบัติงาน	เมษายน-พฤษภาคม	-ผู้บริหาร -ทีมสนับสนุน
๒. นำมาปฏิบัติ (Action) Act ๑ สร้างความตระหนักและ ความ เข้าใจกับบุคลากร Act๒ ดำเนินการตามระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ๕ ขั้นตอน Act๓ จัดหาภาคีเครือข่ายสนับสนุน	พฤษภาคม-มีนาคม	- ทีมสนับสนุน -ครูทุกคนในโรงเรียน -คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน
๓. วัดและประเมินผล (Measure) -สร้างเครื่องมือวัดผล -วัดและประเมินผลการปฏิบัติงานตามขั้น การปฏิบัติงาน	พฤษภาคม-มีนาคม	ผู้บริหารและคณะครูทุกคน (ทีมทำ)
๔. สะท้อนผลการพัฒนา (Reflect) - สะท้อนผลการพัฒนาตามระบบดูแล ๕ ขั้นตอน โดยใช้กระบวนการ PLC - สรุปรายงานให้สาธารณชนได้รับทราบ	มีนาคม	-ผู้บริหารโรงเรียน -ทีมนำและทีมทำและทีม สนับสนุน

๓.๘ ปฏิทินปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านขอนแก่น ปีการศึกษา ๒๕๖๐

วัน เดือน ปี	กิจกรรม/วิธี	ผู้รับผิดชอบ
เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๖๐	จัดทำโครงการ	ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู
พฤษภาคม ๒๕๖๐	ศึกษาทำความเข้าใจเอกสารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	คณะครู
พฤษภาคม ๒๕๖๐	แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู
มิถุนายน ๒๕๖๐	ประชุมบุคลากรทีมประสานและจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน	ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู
มิถุนายน ๒๕๖๐	ประชุมชี้แจงความเข้าใจแนวการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู
มิถุนายน ๒๕๖๐	จัดทำข้อมูล - คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน - ระเบียบสะสม - แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) - แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) - แบบสอบถามข้อมูลเป็นรายบุคคล และอื่น ๆ ผู้อำนวยการโรงเรียนนิเทศติดตาม	ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา
มิถุนายน ๒๕๖๐	เยี่ยมบ้านนักเรียน สรุปและรายงานการเยี่ยมบ้าน จัดทำแฟ้มเยี่ยมบ้านนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนนิเทศติดตาม	ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู
มิถุนายน ๒๕๖๐	คัดกรองนักเรียนและสรุปผล - คัดกรองนักเรียนรายบุคคล - สรุป/รายงานผลการคัดกรอง	คณะครู

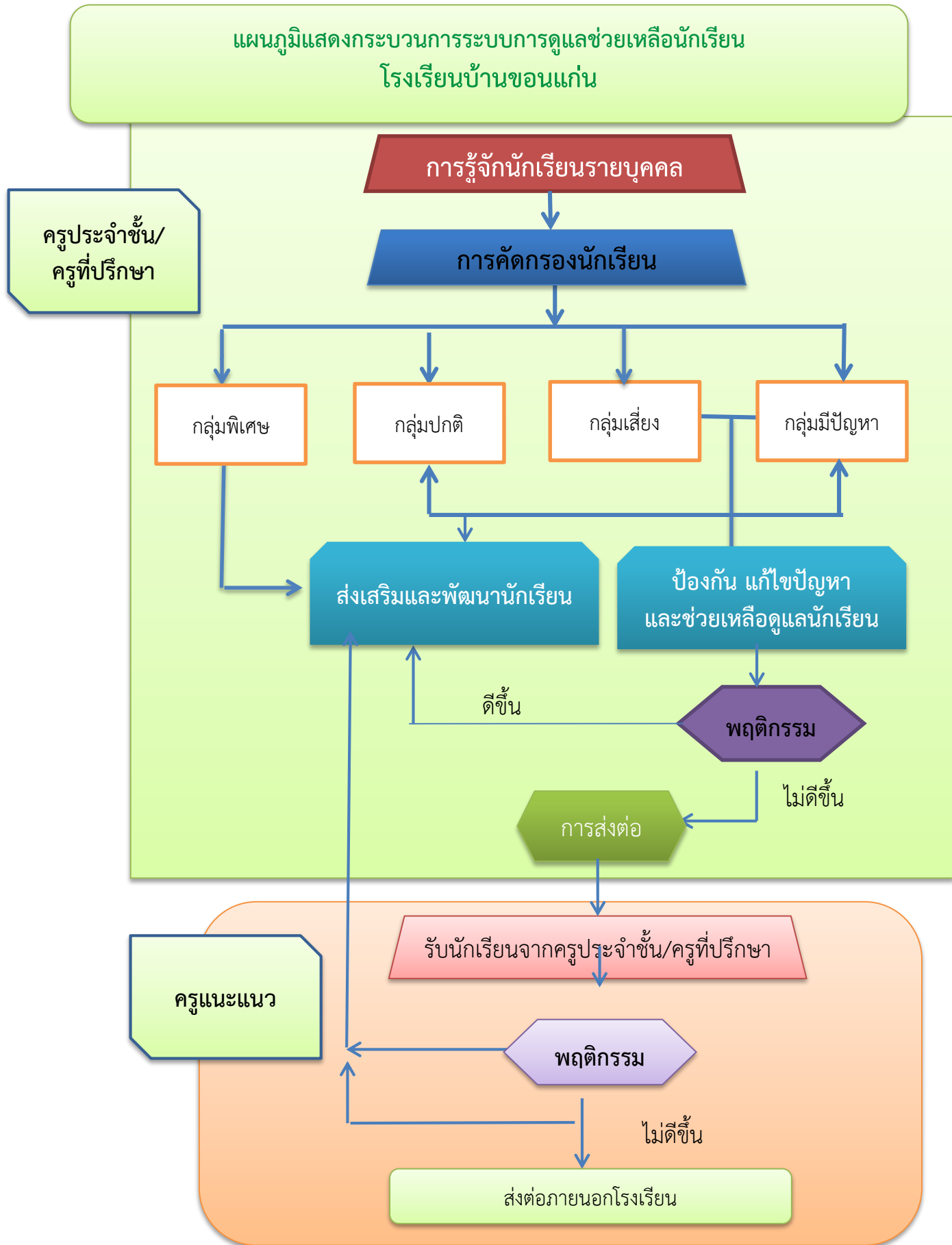

วัน เดือน ปี	กิจกรรม/วิธี	ผู้รับผิดชอบ
กรกฎาคม ๒๕๖๐	จัดประชุมผู้ปกครอง พบครูที่ปรึกษา (Classroom meeting)	คณะครู
พฤษภาคม ๒๕๖๐- มีนาคม ๒๕๖๑	- จัดกิจกรรมโฮมรูมและบันทึกผล การจัดในแต่ละครั้ง - จัดกิจกรรมประชุมและบันทึกผลการ ประชุมในแต่ละครั้ง	คณะครู
พฤษภาคม ๒๕๖๐- มีนาคม ๖๑	ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดย - ให้คำปรึกษา - ให้ความช่วยเหลือ - ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน - ส่งเสริมนักเรียน - การส่งต่อ ผู้อำนวยการโรงเรียนนิเทศติดตาม	ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู เช่น -ครูที่ปรึกษา - ครูแนะแนว - ครูปกครอง - ผู้ปกครอง - ผู้เชี่ยวชาญภายนอก
กันยายน ๒๕๖๐ และ มีนาคม ๒๕๖๑	สรุปรายงานผลการดำเนินการระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน - การเยี่ยมบ้าน - การจัดกิจกรรมโฮมรูม - การให้คำปรึกษา - การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน - การส่งเสริมนักเรียน - การส่งต่อ จัดทำแฟ้มระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	คณะครู
กันยายน ๒๕๖๐ และ มีนาคม ๒๕๖๑	คณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน และสรุปรายงาน	- คณะกรรมการประเมิน - หัวหน้างานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน
ตุลาคม ๒๕๖๐ และ มีนาคม ๒๕๖๑	สรุปรายงานของโรงเรียนเผยแพร่และ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้อง	- หัวหน้างานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน - ผู้อำนวยการโรงเรียน

หมายเหตุ อาจมีความเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม

ตอนที่ ๔

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูประจำชั้น

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีครูประจำชั้น เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีภารกิจหลักที่เป็นหัวใจของการดำเนินงาน ๕ กิจกรรม คือ

๑. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
๒. การคัดกรองนักเรียน
๓. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข
๔. การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
๕. การส่งต่อ

๔.๑ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

นักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมา หรือ ต้นทุนชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรม หลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้นมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหา นักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด ดังนั้นการที่ครูประจำชั้นจะรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลได้นั้น ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ดังนี้

๔.๑.๑.๑ ด้านความสามารถ

- ๑) การเรียน
- ๒) ความสามารถพิเศษ/อัจฉริยะ

๔.๑.๑.๒ ด้านสุขภาพ

- ๑) ร่างกาย/ความพิการ
- ๒) จิตใจ-พฤติกรรม

๔.๑.๑.๓ ด้านครอบครัว

- ๑) เศรษฐกิจ
- ๒) การคุ้มครองสวัสดิภาพ

๔.๑.๑.๔ ด้านอื่นๆ

- ๑) ด้านสารเสพติด
- ๒) ด้านความปลอดภัย
- ๓) พฤติกรรมทางเพศ

๔). ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

๔.๑.๒ วิธีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล วิธีการที่จะได้ข้อมูลของนักเรียนมีหลายวิธี ดังนี้

๔.๑.๒.๑ การสังเกต

- ๑) พฤติกรรมการแสดงออก
- ๑) พฤติกรรมการทำงาน

๔.๑.๒.๒ สัมภาษณ์

๑) ผู้เกี่ยวข้อง

- ภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครอง ญาติผู้ใกล้ชิด เพื่อนบ้าน

๒) ตัวนักเรียน

- ภายในสถานศึกษา ได้แก่ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา/เพื่อนครู เพื่อนนักเรียน

๔.๑.๒.๓. การเยี่ยมบ้าน เพื่อสอบถามข้อมูลกับบุคคลต่างที่นักเรียนอาศัยอยู่ศึกษาสภาพ
เศรษฐกิจ /สังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ทักษะคิด/ค่านิยมของคนในครอบครัวการเยี่ยมบ้านนักเรียน

- ๑) พ่อแม่/ผู้ปกครอง
- ๒) บุคคลในครอบครัว

๔.๑.๓ การเยี่ยมบ้านนักเรียน

การเยี่ยมบ้านนักเรียน หมายถึง การที่ครูไปเยี่ยมพบปะกับผู้ปกครองและนักเรียนที่บ้าน
ของเขา อันจะช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียนและทำให้ครูได้รู้ได้เห็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทางบ้านของนักเรียน โดยคำนึงถึงเรื่อง ดังต่อไปนี้

๔.๑.๓.๑ จุดมุ่งหมายของการเยี่ยมบ้านนักเรียน การเยี่ยมบ้านมีจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

- ๑) เพื่อให้ครูได้เห็นสภาพแท้จริงของสิ่งแวดล้อมและสภาพความเป็นอยู่ทางครอบครัว
ของนักเรียน
- ๒) เพื่อช่วยให้ครูได้รู้ถึงเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อครู โรงเรียน และนักเรียน
- ๓) เพื่อสร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน อันจะส่งผลให้เกิด
ความร่วมมือที่ดีในการช่วยแก้ปัญหาหรือพัฒนานักเรียน
- ๔) เพื่อเพิ่มเติมข้อมูล ข้อเท็จจริง บางประการที่เกี่ยวกับเด็กนักเรียน ที่ไม่อาจสามารถหาได้
ด้วยวิธีการอื่น ๆ

๔.๑.๓.๒ หลักการเยี่ยมบ้านนักเรียน

เพื่อให้ผู้ปกครองและนักเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อครูและโรงเรียนอีกทั้งยินดีให้ข้อมูลครูที่ไปเยี่ยม
บ้าน จึงควรยึดหลักการดังนี้

- ๑) ก่อนไปเยี่ยมบ้านควรแจ้งให้นักเรียนทราบล่วงหน้าเพื่อไปบอกกล่าวผู้ปกครอง
ก่อนว่าครูจะเยี่ยมบ้านในวันใดเวลาใด
- ๒) ครูควรตั้งจุดมุ่งหมายของการไปเยี่ยมบ้านว่าต้องการทราบข้อเท็จจริงหรือข้อมูล เรื่อง
ใดบ้าง พร้อมทั้งเตรียมหัวข้อที่จะสัมภาษณ์หรือสนทนากับ ผู้ปกครองของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลตาม
จุดมุ่งหมายนั้น
- ๓) ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวนักเรียนเท่าที่มีอยู่ก่อนไปเยี่ยมบ้านเพื่อการปฏิบัติ

ตัวหรือถามคำถามที่เหมาะสมกับสภาพทางบ้านของนักเรียน

- ๔) พยายามสร้างให้เกิดความคุ้นเคย ความอบอุ่นใจ ความมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน
- ๕) ควรสนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมวงสนทนาในระยะแรกที่ครูไปถึง
- ๖) พยายามให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่าง ๆ ออกมา

ให้มากใน เรื่องที่สนทนากัน

๗) หลีกเลี่ยงการกำหนดโทษ การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับตัวนักเรียน ผู้ปกครอง ครู หรือ โรงเรียน

๘) การเยี่ยมบ้านควรคำนึงถึงความเหมาะสมของเวลาที่เป็นไปเยี่ยมและระยะเวลา ที่เยี่ยมบ้าน โดยไม่ควรใช้เวลาอย่างเร่งรีบ แต่ไม่ควรจะอยู่นานจนเกินไป

- ๙) รีบจดบันทึกข้อมูลที่ได้ทันทีหลังจากกลับจากการเยี่ยมบ้าน

๔.๑.๔ ศึกษาข้อมูล

๔.๑.๔.๑ ผลงานของนักเรียน

- การเขียน ได้แก่ ประวัติ บันทึกประจำวัน
- ชิ้นงาน ได้แก่ สมุดงาน /แบบฝึกหัด งานฝีมือ/สิ่งประดิษฐ์ โครงงาน

๔.๑.๔.๒ เอกสารหลักฐานอื่นๆ

- ระเบียบสะสม
- การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี
- บันทึกสุขภาพจากแพทย์
- บันทึกสรุปการประเมินจุดแข็งจุดอ่อน(SDQ)
- บันทึกสรุปการสำรวจเบื้องต้น เพื่อคัดแยกความพิการ/ความบกพร่อง
- อื่นๆ

๔.๑.๕. ทดสอบเพื่อวัดความสามารถทางการเรียน วัดความถนัด/ความสนใจ วัดทักษะความสามารถ/ประเมินเพื่อคัดแยกนักเรียน

๔.๑.๕.๑ แบบทดสอบที่สถานศึกษาสร้างขึ้น

๔.๑.๕.๒ แบบทดสอบระดับชาติ

๔.๑.๕.๓ แบบทดสอบระดับมาตรฐาน

๔.๒ การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกการคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดขึ้นสถานศึกษาควรมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่เท่าไรจึงจัดอยู่ในกลุ่มพิเศษ (ผู้นำจิตวิญญาณ) กลุ่มปกติ (กลุ่มแบ่งบาน) กลุ่มเสี่ยง (กลุ่มดอกไม้แห่งความหวัง) หรือกลุ่มมีปัญหา (กลุ่มคุ้มครอง)

การคัดกรองนักเรียน จะแบ่งนักเรียนเป็น ๔ กลุ่ม

๑. กลุ่มพิเศษ (กลุ่มผู้นำจิตวิญญาณ) หมายถึง นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะ แสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายอย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องการให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษจนถึงขั้นสูงสุด

๒. กลุ่มปกติ (กลุ่มเบ่งบาน) หมายถึง นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมด้านลบ

๓. กลุ่มเสี่ยง (กลุ่มดอกไม้แห่งความหวัง) หมายถึง นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติ เช่น เก็บตัวแสดงออกเกินขอบเขตการปรับตัวทางเพศที่ไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปในทางลบ

๔. กลุ่มมีปัญหา (กลุ่มคุ่มครอง) หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชัดเจน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตประจำวันของตนเองหรือต่อสังคมส่วนรวมในด้านลบ

จากการคัดกรองจะพบเด็กที่ที่มีความต้องการพิเศษแทรกอยู่ในเด็กทั้ง ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑. เด็กที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
๒. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
๓. เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
๔. เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ
๕. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
๖. เด็กที่มีความบกพร่องทางอารมณ์และพฤติกรรม
๗. เด็กออทิสติก
๘. เด็กอัจฉริยะ

ดังนั้น สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กเหล่านี้ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

๔.๓ การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้น ควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง (กลุ่มห่วงใย)/มีปัญหา (กลุ่มใจผูกพัน) นั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญห โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคมการป้องกันและแก้ไขปัญห ให้นักเรียนมีหลายเทคนิค วิธีการ

๑. การให้การปรึกษาเบื้องต้น
๒. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห
๓. การติดตาม ดูแลช่วยเหลือ

๔.๔ การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ (กลุ่มหายห่วง) กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง (กลุ่มห่วงใย) หรือกลุ่มมีปัญหา (กลุ่มใจผูกพัน) และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง(กลุ่มห่วงใย) /กลุ่มมีปัญหา (กลุ่มใจผูกพัน) กลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามสถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง

ข้อควรตระหนักในการดำเนินงานกิจกรรม

๑. จัดกิจกรรม Classroom meeting (จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน) ครูประจำชั้น ควรระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือการต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนในที่ประชุม

๒. ครูประจำชั้น ควรใช้คำพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยเอาใจใส่ของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน

๓. ครูประจำชั้น ควรนำกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบและต้องการปรับปรุง แก้ไขส่วนที่บกพร่องของนักเรียนร่วมกับสถานศึกษา

๔. การจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ควรเป็นกิจกรรมหลากหลายตามความสนใจของนักเรียน เช่น ดนตรี กีฬา ศิลปะ เป็นต้น

๔.๕ การส่งต่อ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูประจำชั้น ตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น ในกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่เด็กมีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องทางและรวดเร็วขึ้น

การส่งต่อ แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. การส่งต่อภายใน

ครูประจำชั้น ส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียน

๒. การส่งต่อภายนอก

ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษา โดยครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

๔.๖. ผลสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๑. บุคลากรทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๒. ผู้รับผิดชอบ วางระบบและดำเนินงานตามระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ระบบการดูแลช่วยเหลือช่วยเหลือนักเรียนสามารถบูรณาการเข้ากับภารกิจของสถานศึกษาได้
๔. สร้างบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและเป็นประชาธิปไตย
๕. มีสารสนเทศของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
๖. มีข้อมูลการนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงาน สรุปรายงานและประชาสัมพันธ์
๗. นักเรียนสามารถแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างถูกต้องวิธี
๘. นักเรียนเห็นความสำเร็จของการศึกษาสามารถลดปัญหาการออกกลางคันได้
๙. ผู้ปกครองและชุมชนเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยการส่งบุตรหลานเข้าเรียนเต็ม ๑๐๐%
๑๐. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนมีความใกล้ชิดเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
๑๑. นักเรียนมีความสุขในการเรียน
๑๒. นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

๑๓. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและมีความเข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ

๔.๗ . ข้อมูลและสารสนเทศที่สถานศึกษาควรมี

๔.๗.๑ จำนวนนักเรียนใน ๑) กลุ่มพิเศษ (ผู้นำจิตวิญญาณ) ๒)กลุ่มปกติ (กลุ่มหายห่วง) ๓) กลุ่มเสี่ยง (กลุ่มห่วงใย) และ ๔) กลุ่มมีปัญหา (กลุ่มใจผูกพัน) ในด้านต่างๆ

๔.๗.๑.๑ การเรียน

๔.๗.๑.๒ ความประพฤติ

๔.๗.๑.๓ สุขภาพกาย

๔.๗.๑.๔ สุขภาพจิต อารมณ์

๔.๗.๑.๕ ฐานะเศรษฐกิจ

๔.๗.๑.๖ ด้านอื่นๆ

๔.๗.๒ จำนวนนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่างๆ

๔.๗.๓. จำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านยาเสพติด

๔.๗.๔. จำนวนนักเรียนนักเรียนที่มีปัญหาด้านยาเสพติด

๓.๗.๕. จำนวนนักเรียนที่พิการ นักเรียนด้อยโอกาส

๔.๗.๖. จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

๔.๗.๗. จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

๔.๗.๘. ข้อมูลและสารสนเทศครูประจำชั้นดีเด่น

๔.๗.๙. ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น

๔.๗.๑๐ สารสนเทศเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ

๔.๗.๑๑ สารสนเทศเกี่ยวกับความประพฤติที่ต้องระวัง

๓.๗.๑๒ ทำเนียบแหล่งช่วยเหลือ/แหล่งขอรับคำปรึกษาในพื้นที่

ภาคผนวก

